

วัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

Organization Culture and Happy Workplace of Teachers in School under the
Secondary Educational Service Area Office 9

¹วัลลภ บุตรเกตุ และ สำเริง อ่อนสัมพันธ์

¹Wonlop Butket and Samroeng Onsamphan

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

Email: Lek_14_9_34@hotmail.com

Received July 8, 2020; Revised September 23, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 2) ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน จำนวน 52 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานหรือหัวหน้ากลุ่มสาระ และครู รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จำนวน 312 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน และความสุขในการทำงานของครู สถิติที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับมัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การยอมรับความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต ความหลากหลายของบุคลากร เป้าประสงค์ขององค์กร การมอบอำนาจ ความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การตัดสินใจ

2. ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทางสงบ ครอบครัวยุติ หาความรู้ น้ำใจงาม ใช้เงินเป็น สังคมดี สุขภาพดี การผ่อนคลาย

3. วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่ไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์การ; ความสุขในการทำงาน; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

Abstract

The research purposes were to determine 1) the organizational culture of school under the Secondary Educational Service Area Office 9 2) The happy workplace of the teacher in school under the Secondary Educational Service Area Office 3) the relationship between the organizational culture and the happy workplace of teacher's in school under the Secondary Educational Service Area Office 9. The samples were 52 schools under the secondary educational service area office 9. The respondents in each school were a director, a deputy director or assistant director, and teachers with a total of 312. The research instrument was a questionnaire concerning the organizational culture and the happy workplace of teachers. The statistics were used to analyze data included frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product-moment correlation coefficient. The results of this research were as follows:

1. The organizational culture of school under the Secondary Educational Service Area Office 9, in overall and individual, were found at a high level; ranking from descending order: Acceptance, Generosity, Honesty, Workforce Diversity, Organization Goals, Devolution, Organization Unity, Trust, Quality, and Decision making.

2. The happy workplace of teacher in school under the Secondary Educational Service Area Office collectively and individually, was found at a high level; ranking from the highest mean to the lowest mean : Happy soul , Happy Family, Happy brain , Happy heart , Happy money , Happy society, Happy body , and Happy relax .

3. The relationship between organizational culture and the happy workplace of teacher in school under the Secondary Educational Service Area Office 9 was found at .01 level of a statistical significance.

Keywords: Organization Culture; Happy Workplace; Secondary Educational Service Area Office 9

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ดังกล่าว ดังนั้น ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) จากแผนพัฒนานับดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จึงได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้โมเดล “สพม.9: ก้าวพอดี สู่ 9 คุณภาพ” (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9, 2563) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่วัฒนธรรมองค์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาองค์การ และพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพื่อก่อให้เกิดคนที่มีความรู้ ควบคู่คุณธรรม และเมื่อคนในองค์การมีคุณภาพแล้ว ย่อมส่งผลให้องค์การมีคุณภาพด้วยเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาคนและองค์การนั้น จำเป็นต้องมีการพัฒนาวัฒนธรรมองค์การ และคนในฐานะกลไกการขับเคลื่อนงานในองค์กรนับเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อองค์กรเป็นอย่างมาก องค์กรต่าง ๆ จึงเริ่มหันมาให้ความสนใจในการบริหารงานควบคู่กับการบริหารคน “แนวคิด Happy Workplace” ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคนในองค์กรอย่างมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้คนมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง นำพาองค์กรไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

จากผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เป็นรายตัวชี้วัด พบว่าตัวชี้วัดที่หน่วยงานควรมีการพัฒนาและยกระดับให้ดียิ่งขึ้น เพราะมีคะแนน ต่ำกว่าร้อยละ 85 มีดังนี้ 1. การปฏิบัติหน้าที่ พบว่าบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีปฏิบัติงานโดยยึดหลักตามมาตรฐาน มีความโปร่งใสปฏิบัติงาน ไม่เพียงพอหรือดำเนินการไม่เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด และไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้มีความมีคุณภาพขององค์การด้อยลง 2. การมอบอำนาจ พบว่าบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการมอบหมายงาน การประเมินผลการ ปฏิบัติงาน การคัดเลือกบุคลากรเพื่อให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งยังไม่เป็นธรรมเท่าที่ควรและมีเลือกปฏิบัติ ส่งผลให้บุคลากรทางการศึกษาขาดแรงจูงใจในการทำงาน 3. คุณภาพการดำเนินงาน พบว่าบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการเลือกปฏิบัติ รวมถึงจะต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการ/ให้บริการของหน่วยงานแก่ผู้รับบริการ ผู้มาติดต่อ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างไม่ตรงไปตรงมา มีการปิดบังหรือบิดเบือนข้อมูล ไม่คำนึงคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและส่วนรวมเป็นหลัก มีการเอื้อ

ประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งถือว่าการไม่ซื้อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้องค์กรได้รับความเสียหาย และยังมีคุณภาพการดำเนินงานไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส เป็นรายตัวชี้วัด ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังพบว่ามีอีกหลายตัวชี้วัดควรมีการพัฒนาและยกระดับให้ดียิ่งขึ้น เช่น 1. การใช้งบประมาณ พบว่าการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีและเผยแพร่ อย่างโปร่งใส ใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานอย่างไม่คุ้มค่า ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร และยังมีการเอื้อประโยชน์แก่ตนเอง หรือพวกพ้อง ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานตนเองได้ จึงจะสอดคล้องกับการใช้เงินเป็น จะส่งผลให้หน่วยงานมีความโปร่งใสยิ่งขึ้น พร้อมทั้งใช้งบประมาณพัฒนาได้ตรงจุด เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาในองค์กร 2. การแก้ไขปัญหาการทุจริต พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการออกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริต ในหน่วยงานยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ และจัดทำแผนงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงาน ควรทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิภาพการแก้ไขปัญหาการทุจริตของหน่วยงาน ที่จะต้องทำให้การทุจริตในหน่วยงานลดลง หรือไม่มีเลย และจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ บุคลากรภายใน การร้องเรียนเมื่อพบเห็นการทุจริตภายในหน่วยงานด้วย นอกจากนี้ หน่วยงานจะต้องมีกระบวนการเฝ้าระวัง ตรวจสอบการทุจริตภายในหน่วยงาน รวมถึงการนำผลการตรวจสอบของฝ่ายตรวจสอบ จากทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ไปปรับปรุงการทำงาน เพื่อป้องกันการทุจริตในหน่วยงาน เพื่อเป็นการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 9 อีกด้วย นอกจากนี้สภาพปัญหาข้างต้นแล้วตามเอกสารรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้นำเสนอข้อมูลจำนวนครูที่เข้ารับการพัฒนาโครงการพัฒนาครูรูปแบบครบวงจร โดยมีครูที่ผ่านการพัฒนาตามโครงการ จำนวน 2,207 คน คิดเป็นร้อยละ 64.82 และครูที่ไม่ผ่านการพัฒนาตามโครงการ จำนวน 1,198 คน คิดเป็นร้อยละ 35.18 แสดงให้เห็นว่าการหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เท่าที่ควร เนื่องจากครูหลายท่านยังไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้ไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9, 2562)

จากสภาพปัญหาข้างต้นทำให้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อทราบวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เพื่อทราบความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 และเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การที่มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
2. เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบถึงวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ในด้านวัฒนธรรมองค์การของแพตเตอร์สัน และคณะ (Patterson et al., 1986) 10 ประการ ประกอบด้วย 1) ความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา (organization purposes) 2) การมอบอำนาจ (empowerment) 3) การตัดสินใจ (decision making) 4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา (sense of community) 5) ความไว้วางใจ (trust) 6) คุณภาพ (quality) 7) การยอมรับ (recognition) 8) ความเอื้ออาทร (caring) 9) ความซื่อสัตย์สุจริต (integrity) 10) ความหลากหลายของบุคลากร (diversity) ส่วนความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2551) ประกอบด้วย 8 ประการ ดังนี้ 1) สุขภาพดี (Happy body) 2) น้ำใจงาม (Happy heart) 3) สังคมดี (Happy society) 4) การผ่อนคลาย (Happy relax) 5) หาความรู้ (Happy brain) 6) ทางสงบ (Happy soul) 7) ใช้เงินเป็น (Happy money) 8) ครอบครัวดี (Happy family)

วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน (X_{tot})	ความสุขในการทำงานของครู (Y_{tot})
1. ความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา (X_1) 2. การมอบอำนาจ (X_2) 3. การตัดสินใจ (X_3) 4. ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา (X_4) 5. ความไว้วางใจ (X_5) 6. คุณภาพ (X_6) 7. การยอมรับ (X_7) 8. ความเอื้ออาทร (X_8) 9. ความซื่อสัตย์สุจริต (X_9) 10. ความหลากหลายของบุคลากร (X_{10})	1. สุขภาพดี (Happy body Y_1) 2. น้ำใจงาม (Happy heart Y_2) 3. สังคมดี (Happy society Y_3) 4. การผ่อนคลาย (Happy relax Y_4) 5. หาความรู้ (Happy brain Y_5) 6. ทางสงบ (Happy soul Y_6) 7. ใช้เงินเป็น (Happy money Y_7) 8. ครอบครัวดี (Happy family Y_8)

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณตัวอย่างของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 52 โรงเรียน แล้วเลือกตัวอย่างโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มแบ่งประเภทตามจังหวัด (Stratified Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสถานศึกษาละ 6 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้างานหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ครู จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ที่ประกอบการณ์การในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือแบบสอบถามตามแนวคิดของแพตเตอร์สัน และคณะ (Patterson et al., 1986)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน (Happy workplace) ที่อยู่ใน ตามกรอบแนวคิดของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2551) แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert, 1967)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตอนขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยศิลปากร ขอความอนุเคราะห์ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยลงพื้นที่ในการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และส่งแบบสอบถามโดยการสอดซองปิดแสตมป์ทางไปรษณีย์ถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง โดยทางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ส่งคืนมาทางไปรษณีย์ และผู้วิจัยไปรับด้วยตัวเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วจัดระบบข้อมูลเพื่อลงรหัสแบบสอบถามหลังจากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนกับความสุขในการทำงาน ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 9 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต ความหลากหลายของบุคลากร เป้าประสงค์ขององค์กร ความเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร การมอบอำนาจ ความมีคุณภาพ ความไว้วางใจ และ 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การตัดสินใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับวัฒนธรรมองค์การ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวม

ด้านที่	วัฒนธรรมองค์การ (X_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	เป้าหมายขององค์กร (X_1)	4.16	0.26	มาก
2	การมอบอำนาจ (X_2)	4.15	0.26	มาก
3	การตัดสินใจ (X_3)	3.97	0.33	มาก
4	ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร (X_4)	4.15	0.25	มาก
5	ความไว้วางใจ (X_5)	4.15	0.33	มาก
6	ความมีคุณภาพ (X_6)	4.15	0.27	มาก
7	การยอมรับ (X_7)	4.24	0.26	มาก
8	ความเอื้ออาทร (X_8)	4.21	0.29	มาก
9	ความซื่อสัตย์สุจริต (X_9)	4.19	0.28	มาก
10	ความหลากหลายของบุคลากร (X_{10})	4.17	0.31	มาก
รวม (X_{tot})		4.15	0.23	มาก

2. ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า 7 ด้านอยู่ในระดับมาก โดย

เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีทางสงบ ครอบครัวยุติ หาคความรู้ น้ำใจงาม ใช้เงินเป็น สังคมดี สุขภาพดี และ 1 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การผ่อนคลาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ด้านที่	ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน (Y_{tot})	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	สุขภาพดี (Y_1)	4.03	0.27	มาก
2	น้ำใจงาม (Y_2)	4.21	0.23	มาก
3	สังคมดี (Y_3)	4.09	0.27	มาก
4	การผ่อนคลาย (Y_4)	3.96	0.36	มาก
5	หาคความรู้ (Y_5)	4.23	0.23	มาก
6	ทางสงบ (Y_6)	4.28	0.23	มาก
7	ใช้เงินเป็น (Y_7)	4.14	0.26	มาก
8	ครอบครัวยุติ (Y_8)	4.27	0.23	มาก
รวม		4.15	0.21	มาก

3. วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้อยตามไปในทิศทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า วัฒนธรรมองค์การ (X_{tot}) ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน (Y_{1-8}) รายการมีความสัมพันธ์กันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ในลักษณะที่คล้อยตามกัน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ใช้เงินเป็น การผ่อนคลาย หาคความรู้

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์วัฒนธรรมในแต่ละด้าน กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน ในภาพรวม พบว่า มีด้านที่ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ในลักษณะที่คล้อยตามกัน มีความสัมพันธ์ระดับสูง 1 ด้าน ได้แก่ ความหลากหลายของบุคคล มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้ออาทร ความมีคุณภาพ ความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา การยอมรับ การมอบอำนาจ มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ 1 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ

ส่วนด้านที่ไม่สัมพันธ์โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากน้อยไปมาก 3 ลำดับแรก ดังนี้ ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ไม่มีความสัมพันธ์ กับสุขภาพดี ด้านการตัดสินใจ ไม่มีความสัมพันธ์ กับการผ่อนคลาย คลายคลาย ด้านความไว้วางใจ ไม่มีความสัมพันธ์ กับครอบครัวดี ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การ (X_{tot}) กับความสุขในการทำงานครูในโรงเรียน (Y_{tot}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

ตัวแปร	(Y1)	(Y2)	(Y3)	(Y4)	(Y5)	(Y6)	(Y7)	(Y8)	(Y_{tot})
(X1)	0.516**	0.594**	0.471**	0.580**	0.495**	0.484**	0.620**	0.489**	0.676**
(X2)	0.456**	0.519**	0.415**	0.601**	0.478**	0.429**	0.575**	0.454**	0.629**
(X3)	0.114**	0.356**	0.442**	0.145**	0.323**	0.348**	0.328**	0.540**	0.395**
(X4)	0.370**	0.496**	0.480**	0.447**	0.484**	0.475**	0.555**	0.356**	0.579**
(X5)	0.500**	0.369**	0.257**	0.738**	0.462**	0.284**	0.636**	0.179**	0.567**
(X6)	0.538**	0.474**	0.563**	0.585**	0.602**	0.508**	0.613**	0.516**	0.700**
(X7)	0.467**	0.518**	0.308**	0.575**	0.567**	0.552**	0.648**	0.497**	0.655**
(X8)	0.513**	0.558**	0.474**	0.642**	0.666**	0.490**	0.611**	0.438**	0.700**
(X9)	0.454**	0.736**	0.594**	0.527**	0.614**	0.575**	0.596**	0.619**	0.738**
(X10)	0.651**	0.710**	0.608**	0.554**	0.688**	0.672**	0.718**	0.514**	0.804**
(X_{tot})	0.561**	0.653**	0.567**	0.662**	0.661**	0.589**	0.725**	0.565**	0.791**

อภิปรายผลการวิจัย

จากการการดำเนินการวิจัย วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนกับความสุขในการทำงานครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ข้างต้นผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้มีส่วนร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการตั้งเป้าประสงค์ขององค์กรอย่างชัดเจน พร้อมทั้งมีการชี้แจง ให้เข้าใจเป้าหมาย เห็นคุณค่า และแนวทางในการบรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งมีการมอบหมายงาน มอบอำนาจ ในการเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเท่าเทียมกัน ผู้บริหารและครูคำนึงถึงในความเป็นไปได้ในการตัดสินใจ ความสอดคล้องในงานที่ปฏิบัติ พร้อมทั้งมีการไว้วางใจในการปฏิบัติงานของครูภายในโรงเรียน สร้างความร่วมมือของทุกคนในโรงเรียน โดยเห็นความสำคัญของการแตกต่างในด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ก่อให้เกิดความเอื้ออาทรต่อกัน และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ส่งผลให้บุคลากรร่วมกันพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นสอดคล้องกับวิจัย กัญญภัคธญา ภัทรไชยอนันท์

(2557) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมองค์กรกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผลการวิจัย พบว่า ด้านวัฒนธรรมองค์กรของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กชนิกา พลจันทร์ (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรโดยรวม อยู่ในระดับมาก

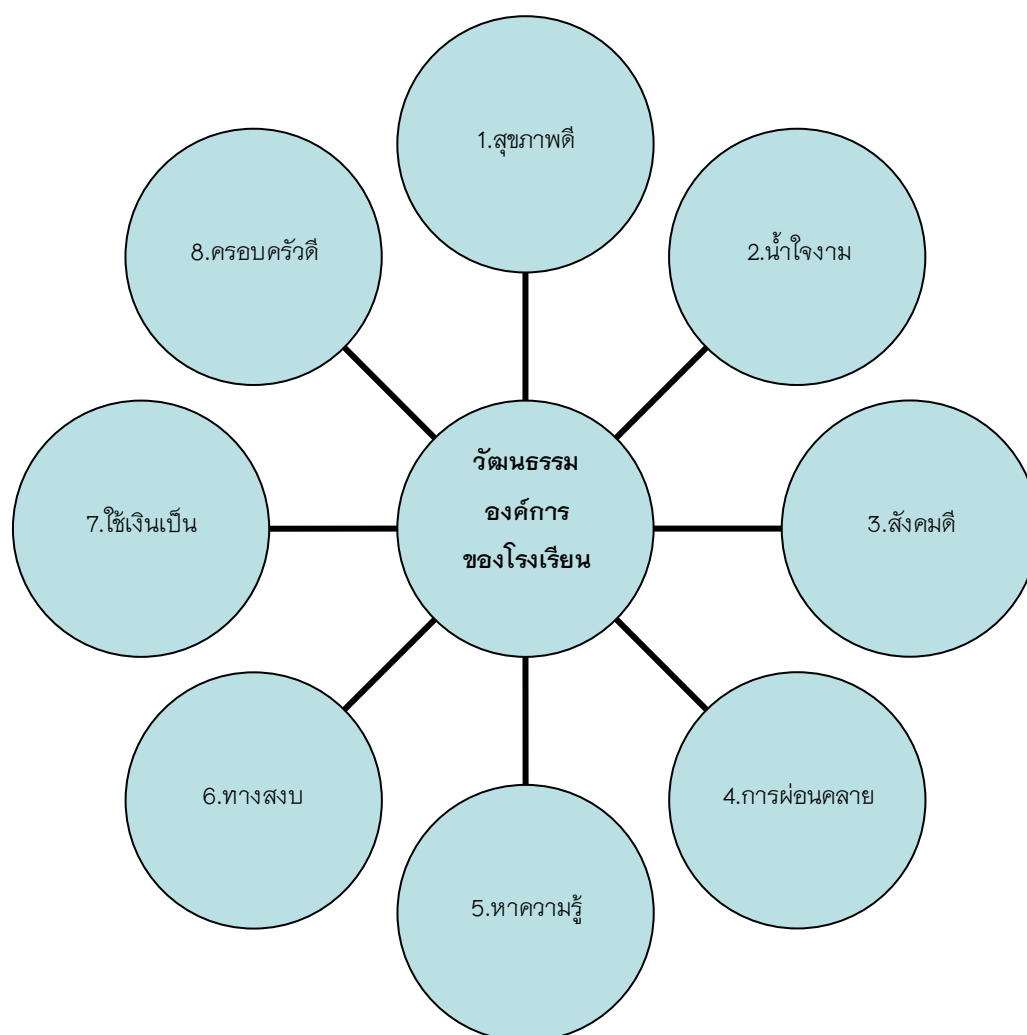
2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและครู มีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีการออกกำลังกายเป็นประจำ มีการรับประทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่ มีการพักผ่อนอย่างเพียงพอเหมาะสมกับการปฏิบัติงานผู้บริหารและครู มีความห่วงใย เอื้ออาทร ซึ่งกันและกัน มีการจัดกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ผู้บริหารและครู มีความรักต่อชุมชนที่ตนทำงานและที่พักอาศัย มีความปรองดอง สามัคคีต่อกัน ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาชุมชนให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผู้บริหารและครู มีการจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน นอกสถานที่ จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคลากรมีการผ่อนคลาย เช่น กิจกรรมกีฬา ดนตรี เป็นต้น และ มีการจัดกิจกรรมลดความกดดัน ลดความเครียด ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานผู้บริหารและครู มีการเข้ารับอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ของตนเอง ผู้บริหาร สนับสนุนการอบรม ศึกษาดูงาน เรียนต่อ ของครู ที่มีศักยภาพทำให้โรงเรียนพัฒนาขึ้นผู้บริหารและครู มีศรัทธาในศาสนาและมีศีลธรรมในการดำเนินชีวิต มีสติ มีสมาธิในการทำงาน สามารถรับมือกับปัญหาที่เข้ามาได้ สอดคล้องกับวิจัยของ อนุพงศ์ รอดบุญปาน (2561) เรื่อง “องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว)” ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. วัฒนธรรมองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันไปทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้มีการสร้างวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ มีการสร้างเป้าประสงค์ขององค์กรได้ชัดเจน มีการมอบอำนาจให้ครูได้ปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับอย่างเต็มที่ มีการตัดสินใจร่วมกันทั้งภายในองค์กร และภายนอกองค์กร มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทร ซื่อสัตย์สุจริต มีการยอมรับ เข้าใจความหลากหลายของบุคคล ทำให้หน่วยงานมีคุณภาพ เมื่อวัฒนธรรมดีแล้วย่อมทำให้บุคลากรมีความสุข สุขภาพดี น้ำใจงาม สังคมดี มีความผ่อนคลาย มีทางสงบ ใช้เงินเป็น และสังคมดี ด้วยเช่นกัน โดยสอดคล้องกับวิจัยของ กาญจนา เกสร (2555) เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ ค่อนข้างสูง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ คือ ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง 4 ด้าน ได้แก่ น้ำใจงาม การผ่อนคลาย หาคำความรู้ ใช้เงินเป็น และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพดี สังคมดี ทางสงบ ครอบครัวยุติ สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

สรุป

จากการศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยที่มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง 4 ด้าน ได้แก่ น้ำใจงาม การผ่อนคลาย หาคำว่ารู้ ใช้เงินเป็น และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพดี สังคมดี ทางสงบ ครอบครัวดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษา เรื่อง วัฒนธรรมองค์การ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าด้านการตัดสินใจ มีค่ามัธยเลขคณิตอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความสำคัญในการตัดสินใจร่วมกันกับบุคลากรภายในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้นนอกจากนั้นยังต้อง ทั้งการดำเนินการภายในโรงเรียน หรือภายนอกโรงเรียน และนำหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมนำมาปรับใช้กับการบริหารงานภายในโรงเรียน เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล แก่โรงเรียนที่สูงขึ้น

2. จากการศึกษา เรื่องความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การผ่อนคลาย มีค่ามัธยเลขคณิตอยู่ลำดับสุดท้าย ดังนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการผ่อนคลาย โดยมาการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอต่อความจำเป็น การจัดการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน กิจกรรมทางกีฬา ดนตรี รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการผ่อนคลาย เพื่อส่งผลให้ครูมีสุขภาพกายที่ดี พร้อมทั้งสุขภาพจิตที่ดี นำไปสู่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีแก่โรงเรียน

3. จากการศึกษาคำความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่าด้านความไว้วางใจ มีความสัมพันธ์กับการผ่อนคลายในระดับที่สูงที่สุด ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความไว้วางใจให้ครูได้ปฏิบัติงานของตนตามความต้องการปฏิบัติ และได้รับมอบหมาย โดยคำนึงถึงการศรัทธาในความมีคุณธรรม ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ มีการจัดกิจกรรมอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน นอกสถานที่ จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการผ่อนคลาย มีการจัดกิจกรรมลดความกดดัน ลดความเครียด ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน จึงจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์การที่ดีขึ้น ส่งผลให้ครูมีความสุขในการทำงานมากขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อค้นพบข้างต้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่สนใจทั่วไปเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาการกระบวนการบริหารกับความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน
2. ควรศึกษาวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิภาพในการทำงานของครูในโรงเรียน
3. ควรศึกษาวิจัยวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กชนิกา พลจันทร์. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีการศึกษาราชภัฏวชิรเวศน์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- กัญญภัคธญา ภัทรไชยอนันท์. (2557). *วัฒนธรรมองค์การกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของคณะศึกษาศาสตร์* มหาวิทยาลัยศิลปากร(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กาญจนา เกสร. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัด* สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษาราชภัฏวชิรเวศน์). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.). (2551). *HR & HAPPY WORKPLACE*. กรุงเทพฯ: แผนงานสุขภาวะองค์กรภาคเอกชน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2562. จาก <http://www.mathayom9.go.th/webspm9/data/plan61.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. (2563). *แผนปฏิบัติการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ประจำปีงบประมาณ 2563*. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2563. จาก <http://www.mathayom9.go.th/webspm9/data/planp63.pdf>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2559. จาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/main/download/plan/Education Plan12.pdf>
- อนุพงศ์ รอดบุญปาน. (2561). *องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนอนุบาลกุญบุรี (วัดวังยาว)(วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- Likert, R. (1967). *"The Method of Constructing and Attitude Scale"*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement* (pp. 90–95). New York: Wiley & Son.
- Patterson, J. L. et al. (1986). *Guiding Beliefs of Our School District. Productive School Systems for a Nonrational World*. Urbld Arlington, Va: Association for Supervision and Curriculum Development.